

hed i saadan Udstrækning til Fordel for Jorddrothen og til Skade for Fæstebønderne eller Fæstegodset. Derfor der var den alvorlig og varm Interesse for, at dette Fæstegods kunde gaa over til Selveiendom og blive i Brugerens Besiddelse, saa mener jeg, at disse Mini- stre ikke vilde benytte den Ret, som her er Tale om. Det er jo dog klart, at den Godseier, som ansøger om at maatte lade sin fæstleilige Gaard staa hen, uden at fæste den bort paany i 2—3 Aar, kun gjør dette, fordi han derved vil forbe- holde sig et Arrangement til sin egen store For- del, og den Minister, der giver ham Bevillingen, veed i det Diebst, han giver ham den, at det er til Jorddrothens store Fordel, at han derved vil holde sig det aabent i længere Tid, end han efter Lovgivningen kunde, hvorefter han vil træffe et Arrangement, hvorefter han kan tage Jorden bort til en anden Anvendelse, end den efter Fæstelov- givningen skulde have, og arvende den paa en Maade, som yder ham større Fordele. Det Samme gjælder ogsaa, naar den ærede Minister gjorde gjælbende, at han har Bemyndigelse til at give Bevilling til at bytte privilegeret Jord med Bondejord; naar en Minister gjør dette, saa veed han, at Jorddrothen ikke kunde inddrage denne Jord under sin Hovedgaard, som den er, og at Ministren derfor, naar han tillader ham at bytte den fraliggende Jord med Jord, der støder op til Hovedgaarden, derved giver Jorddrothen en meget stor Fordel, idet han da kan inddrage denne Jord under sin Hovedgaard til stor Fordel for sig og til Skade for Andre. Det kan ikke nytte at sige, at Jorddrothen skal udlægge lige saa megen Jord andetsteds, thi det er ikke tilstrækkeligt eller fuldt ud Beberlag, at man kan faae lidt større Areal paa sletter eller mindre opdyrkede Jorder i Stedet for et noget mindre Areal af udmærket gode og opdyrkede Jorder. Dette bliver en meget stor For- skjel, men ikke desto mindre giver Ministren den Jorddrot, der ikke vil skaffe sig fri Naadighed over hver tiende Gaard ved at sælge ni, men vil skaffe sig Fæstejord ind under Hovedgaarden, den Udvei, at han kan tage den gode og velopdyrkede Jord, imod at han andetsteds lægger et noget større Areal ud, der ikke er nær saa god Jord. Derfor dette nu var til Fordel for Fæste- bondestandens Udvikling eller til Fordel for Me- nigmand i det Sele, dersom det var, for at flere kunde komme til at faae Jordbrug og kunde leve deraf, saa var det en anden Sag, men det sfer netop for at berige Jorddrothen paa en Maade, som han ikke kunde berige sig paa, naar ikke Mi- nistren vilde hjælpe ham ved at anvende sin Be- villingsmyndighed i den nævnte Retning. — Den ærede Minister kom til en Udtalelse, ved hvis Besvarelse jeg skal søge heller ikke at blive heftig, idet jeg har foresat mig ikke at blive det, hvad der ellers her kunde være megen Anledning til.

Han udtalede den Beskyldning imod mig, at jeg havde bidraget til at skade Bondestanden over- ordentlig meget ved at holde denne Sag i Live meget længere, end det har været rigtigt at gjøre det. Denne Beskyldning afviser jeg paa det Aller- bestemtteste, den er fuldstændig ubegrundet og uret- færdig. Jeg har aldrig i de Aar, hvori jeg har haft med denne Sag, at gjøre, fraraadet nogen Mand at kjøbe, jeg har tilraadet Alle, der have spurgt mig, for Guds Skyld, kan Du kjøbe, saa kjøb, og jeg har sagt til Enhver, der har spurgt mig, om vi fik en Lov om Afløsning: Kan Du kjøbe, saa kjøb, thi faae vi engang en Lov, saa kommer Du efter den til at betale Eiendommen dyrere, end Du nu kan faae den for. Dette har jeg i mange Aar sagt til Enhver, hvem jeg har henvendt noget Ord til om denne Sag; jeg har gjort dem det klart fra Begyndelsen af, at en Lov haabede og ventede vi, men de vilde ifølge den efter min Opfattelse i de fleste Tilfælde komme til at betale Gaardene dyrere, end efter de enkelte Til- bud, som jeg har hørt have været gjorte fra flere Godseieres Side. Ingen skal komme frem heri Landet og kunne vidne, at jeg har stillet mig an- derledes til dette Spørgsmaal, end jeg her siger, og derfor maa jeg alvorlig afvise en saadan Bes- kyldning fra den ærede Ministers Side. — Den ærede Minister talte om, at man skulde sørge for Begges Ret. Det er denne Grundsetning, jeg hylder, men det er netop, fordi jeg efter min fulde Overbevisning ikke kan se eller erkjende, at Regje- ringen i dette Forhold sørger for Begges Ret, at jeg tager mig af denne Sag, som jeg gjør; jeg kan efter min Overbevisning ikke se Andet end, at Regjeringen overalt, hvor den har Ret dertil — videre har jeg ikke sagt, at den gif — begun- stiger Jorddrothen i dette Forhold, saa meget som muligt og giver ham en Ret, som den kan give, men som Fæstelovgivningen ikke har tænkt, at han skulde have, og som kun er i den ene Partis Fa- vor og til Skade for den anden. Dette er ikke at holde paa Begges Ret, men det er at holde paa den Gnes Ret og sætte Denjynet til den An- den til Side. Videre skal jeg ikke indlade mig paa Sagen. Jeg haaber, at den ærede Minister vil erkjende, at jeg ikke nu blev heftig, men at jeg talte alvorlig med ham, og det glæder mig, at han viser mig sit Bifald her. Jeg vil ikke gjentage, hvad jeg sagde forleden Dag. Det er blevet mo- derne i denne Tid, at de ærede Ministre tale om, at jeg bliver heftig og hidsig og Sligt; jeg skulde dog tro, at de have kjendt mig saa længe, at de vide, hvoreledes det er min Maner at tale, men jeg kan godt forstaa, at naar man er i Forlegen- hed overfor en Tale, saa er det en ganske be- kvem Maade at begynde med at sige, at han er hidsig.

Indenrigsministeren: Jeg er aldeles